

תורה אור השלם

- ביום השביעי כטוב לב הפלך בין אמר למחזקין בותא תרבונא בנתא ואבנתא זתר ותרפס שבעת הקריסים המשרתים את פני הפלך אחשוורוש: אסתר א י
- אחר הדברים האלה בשך חמת הפלך אחשוורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה: אסתר ב א
- ותמאן הפליכה ושתי לבוא בדבר הפלך אשר ביד הקריסים ויאסף הפלך מאד ותקחו בקעה בו: אסתר א יב
- ויאמר הפלך להקדים ידעי העתים כי כן דבר הפלך לפני כל ידעי דת ודון: אסתר א יג
- שאנ מואב מצעוריו וישקט היא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגלה לא הלך על כן עמד טעמו בו ויירד לא נמר: ירמיהו מה יא
- והקרב אליו ברשע שתר אדמתא תרשיש מרס מרקנא ממוקא שבעת שרי פרס ומדי ראי פני הפלך הישבים ראשנה במלכות:

- אסתר א יד והטור והרביעי תרשיש ושהם וישפה משבצים וקב יחיד במלואתם:

- שמות כח כ
- ויאמר ממוכן לפני הפלך ותשרים לא על הפלך לבדו וקחה ושתי הפליכה כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות הפלך אחשוורוש: אסתר א טז
- וישלח ספרים אל כל מדינות הפלך אל מיניה וימדינה כהקבה ואל עם ונם כלשונו להודות את איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו: אסתר א כב
- ויפקד הפלך פקידים בכל מדינות מלכותו ויקבע את כל נערה בתולה טובת מראה אל שושן הבירה אל בית הנשים אל יד הגא סרים הפלך שמר הנשים ותחן תמורקתן: אסתר ב ג
- כל ערום יעשה בדעת ובסיל יפרש אונת: משלי יג טז
- ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני הפלך נערה בתולה ונעמדה לפני הפלך ותהי לו סכנת ושבכה בחיפק וחס לאדני הפלך: מלכים א א ב
- איש יודעי הקי בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: אסתר ב ה

רבינו חננאל

תסכו רביעית התין יין בלבד.
איהו בקרי ואיתתיה בבוציני, פיי שניהם לזנות מרדכי בן יאיר בן שמעי (נחמניון).
מוכתר בנימוס, פיי מצויין בחי כל התורה

היה כעדי שויה בדרור ידוע ודורי במצות.
ורבה בר רב הונא עדיף מיניה, בענותות, דהא אמר רבא חלת מילי בעאי משמייא חכמתיה דרב הונא ועיתריה דרב חסדא יחבו לי, ענותותיה דרבה בר רב הונא לא יחבו לי.

יב:

שפרכה בה צרעת. צירושלמי מפרש דילפינן נגזר דכתיב

גבי ושתי מנגזר דכתיב גבי עזיה כשנטרע דכתיב

ציה נגזר מצית ה' (דה"צ כו) **י**: **י****י****ל** **ל**גבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו בחמרא. וקשה דהא פרק תפלת השחר (ברכות דף כח.)

פרץ וכי עמון צמקומו יושב והלא כל סנחריב וצללו לכך פר"ת דגרסינן הכא מואב לחוד דקרא נמי לא הזכיר אלא מואב דכתיב שאנן מואב וצברכות נמי לא גרסינן אלא עמון וזמה הטעם המירו ליהודה גר העמומי לצא צקהל אצל משמע דגרי אינן לא רלו להמיר לצא צקהל לפי של צלצל סנחריב מצרים ולא צלצל מואב ומיהו קשה דצברכות משמע צאומה שהצמתי סנחריב צלצל עמון וצירמיה חשיב להו צאומן שהגלה נצודנלר וי"ל לפי שסנחריב היה ראשון שצלצל נקרא הכל על שמו ועליו כתיב ואסיר גבולות עמיס ועמידותיהס שוסמי אצל ודאי עיקר המורכב היה ע"י נצודנלר ^(ט) : **ממוכן**. " יש מדרש שהיה דניאל ולפי שהיה נשוי לשרית

הסימה גדולה ממנו שלא היה יכול לנופה לדבר כלשונו יעך לעשות כן: כל

נכתונונו מ"ט לא אחאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפרכה בה צרעת במתניתא תנא [בא גבריאל ועשה לה זנב] ויקצף המלך מאד ^(ט) אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה ^(ב) בר אהורייירה דאבא אבא לקבל אלא חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה מיד וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דייניה לי אמרו היכי נעביד נימא ליה קטלה למחר פסיק ליה חמריה ^(ו) ובעי לה מינן נימא ליה שבקה קא מזוללה במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו בחמרא דיתבי על דורדייה ומעמא אמרו ליה דכתיב ^(ט) שאנן מואב מצעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד מעמו בו וריחו לא נמר מיד ^(ט) והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין אדמתא כלום בנו לפניך מזבח אדמה תרשיש כלום שימשו לפניך כהונה דכתיב כהו ^(ז) תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו בדם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך ^(ח) ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר רב כהנא ^(ט) מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא ^(ט) אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהו ^(י) ויפקד

המלך פקידים א"ר מאי דכתיב ^(י) כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת כל ערום יעשה בדעת זה דוד דכתיב ^(י) ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה ניהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשוורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה ^(י) איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה ^(י) ואזיל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שחאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא יהודי אמר ר' יהושע אלמא מבנימין קאתי ^(י) אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה ^(י) אמר רב בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחת מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דוד לשמעני בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי

דלא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

בוציני.
דלועין קטנות.
כלומר דצאומן מין עצמו זה נואף חו נואפת

הוא אומר להראות את יופיה והיא לכך נכתובה שיסתכלו ציופיה: **פריטתא הוא**. פרוצה הימה: **מלמד שפרכה בה לרעם**. וילף צירושלמי מאשר נגזר עליה ^(ט)

בבוציני ^(י) ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אטו עד השתא לא טב לביה בחמרא אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בד"ת ובדברי תשבחות אבל עובדי כוכבים שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא בדברי תיפלות וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרים מדיות נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם אחשוורוש כלי שאני משתמש בו אינו לא מדיי ולא פרסי אלא כשדיי רצונכם לראותה אמרו לו אין ובלבד שתהא ערומה ^(ט) שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו מלמד שהיותה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטין ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת ^(ט) היינו דכתיב ^(ט) אחר הדברים האלה כשוך חמת המלך אחשוורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה כשם שעשתה כך נגזר עליה ^(ט) ותמאן המלכה ושתי מכדי פריצתא הואי דאמר מר שניהן לדבר עבירה

נכתונונו מ"ט לא אחאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפרכה בה צרעת במתניתא תנא [בא גבריאל ועשה לה זנב] ויקצף המלך מאד ^(ט) אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה ^(ב) בר אהורייירה דאבא אבא לקבל אלא חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה מיד וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דייניה לי אמרו היכי נעביד נימא ליה קטלה למחר פסיק ליה חמריה ^(ו) ובעי לה מינן נימא ליה שבקה קא מזוללה במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו בחמרא דיתבי על דורדייה ומעמא אמרו ליה דכתיב ^(ט) שאנן מואב מצעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד מעמו בו וריחו לא נמר מיד ^(ט) והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין אדמתא כלום בנו לפניך מזבח אדמה תרשיש כלום שימשו לפניך כהונה דכתיב כהו ^(ז) תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו בדם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך ^(ח) ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר רב כהנא ^(ט) מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא ^(ט) אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהו ^(י) ויפקד

המלך פקידים א"ר מאי דכתיב ^(י) כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת כל ערום יעשה בדעת זה דוד דכתיב ^(י) ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה ניהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשוורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה ^(י) איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה ^(י) ואזיל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שחאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא יהודי אמר ר' יהושע אלמא מבנימין קאתי ^(י) אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה ^(י) אמר רב בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחת מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דוד לשמעני בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי

דלא

לית

מסורת הש"ס

(א) [סוטה ח:ז, ט] ס"א לא גרים בר, א) נצעי" איתא מוספתא ספרים דגרסינאיש יהודי היה בשושן הבירה וגו' אמר רב נחמן מוכתר בנימוסו היה פי' שמות נאים והגוים דקדריש שכולם על שמו נקראים וי"פ דגרסי קרי ליה יהודי וקרי ליה ימיני יהודי אלמא מיהודה קאתי ימיני אלמא מבנימין קאתי אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה ולא הירא דמה ענין זה לזה ומיהו ים לישבו מוכתר בנימוסו מוכתר בשמות נאים ומשפטים נאים ועסיסו מלכות ולכן קורסו על שם יהודה שהיה חשוב מכל השבטים ואילו ממנו כעדי שהיה ידוע בדורו וחזיר מלכסי, ד) נצעי" גרים רבה בר רב הונא ורבה בר בר חנה משמיה דרבי יהושע בן לוי אמרו אביו מבנימין וכו' וע"ש בפסחי' ובענין ערך נחם כ כחב בתי"ל מרדכי מוכתר בנימוסו היה כעדי פירוט מצוין בחמי המורה כעדי שהיה ידוע בדורו וחזיר מלכותו וכו' ע"ש, ט) אסתמר א) ונחמן דאמר נעשה לה זנב ילף עליה דכתיב הכא מעליה דכתיב בני שמואל וירם הטיח את הסוק והעליה אמר ר' יוחנן הסוק והעליה לא הלך אליה אף כחן אליה, ט) ונצ"ע מוסי' ימות טו: ד"ה נצעי" ממוכן ומוס' סוטה ט,ט, י) נצ"י פקדין דתי"א פמ"ט,

גליון הש"ס

גב' אמר ר"ב סבאן שההדיוט בו, ע"י ירושל' פקד ד דמסדינן ה"י: שם אמר רבא איטלא. ע"ל כל ע"א מדי"ה אלמלא: ד"ה נצ"י נצ"י לא גרים, ע"י דבר נחמד בספר מקום שמואל:

הגהות הב"ח

(א) גב' מלאכה בשבת לפיכך נגזר עליה בשבת היינו דכתיב: (ב) שם ויקצף המלך מאד ודחמתו בערה בו אמאי ע"ל כל ע"א מדי"ה אלמלא: ד"ה נצ"י נצ"י לא גרים, ע"י דבר נחמד בספר מקום שמואל:

הגהות מהר"ב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה נצ"י לא גרסינן, ג"כ עיין מה בספר מקום שמואל בשער המעלות: